

MINISTERUL
EDUCAȚIEI, CULTURII
ȘI CERCETĂRII

Anexă la Ordinul MECC

nr.1046 din 21 august 2019

REPERE METODOLOGICE
PRIVIND ORGANIZAREA PROCESULUI EDUCAȚIONAL
LA DISCIPLINA ȘCOLARĂ
LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
(pentru instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale)
ÎN ANUL DE STUDII 2019-2020

Chișinău, 2019

ORGANIZAREA PROCESULUI EDUCAȚIONAL

LA DISCIPLINA ȘCOLARĂ

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

(pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale)

ÎN ANUL DE STUDII 2019-2020

PRELIMINARII

Limba și literatura română (treapta primară, gimnazială și liceală) este o disciplină de bază obligatorie din aria curriculară *Limba și comunicare*, care asigură dezvoltarea competențelor lingvistice și sociolingvistice ale elevilor prin sporirea calității învățării limbii române în instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale. Acest fapt contribuie plenar la formarea și integrarea socială a elevilor ca personalități capabile să comunice eficient în diverse domenii ale vieții și să devină cetățeni activi și responsabili ai Republicii Moldova. În conformitate cu prevederile Codului Educației al Republicii Moldova nr.152/2014, comunicarea în limba română este o competență-cheie care definește o finalitate a procesului educațional, fapt ce accentuează ponderea disciplinei în conturarea profilului absolventului pentru fiecare treaptă de școlaritate.

CADRUL NORMATIV DE ORGANIZARE A PROCESULUI EDUCAȚIONAL

Documentele de tip reglator, în baza cărora se va organiza procesul educațional la disciplină, în anul de studii 2019-2020, sunt:

- Codul Educației al Republicii Moldova. Chișinău, 2014, nr. 152 din 17.07.2014. Publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 319-324, art. nr. 634 din 24.10.2014;
- Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal în anul de studii 2019 – 2020 (aprobat prin ordinul nr. 321 din 29.03.2019);
- Standardele de eficiență a învățării (aprobat prin ordinul Ministrului Educației nr.1001 din 23.12.2011);
- Curriculum național. Limba și literatura română pentru instituțiile de educație timpurie cu program în limbile minorităților naționale (aprobat prin ordinul 1592 din 25.10.2018)
- Curriculum național. Limba și literatura română pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale clasele I-IV (aprobat prin ordinul nr. 1124 din 12.07.2018);

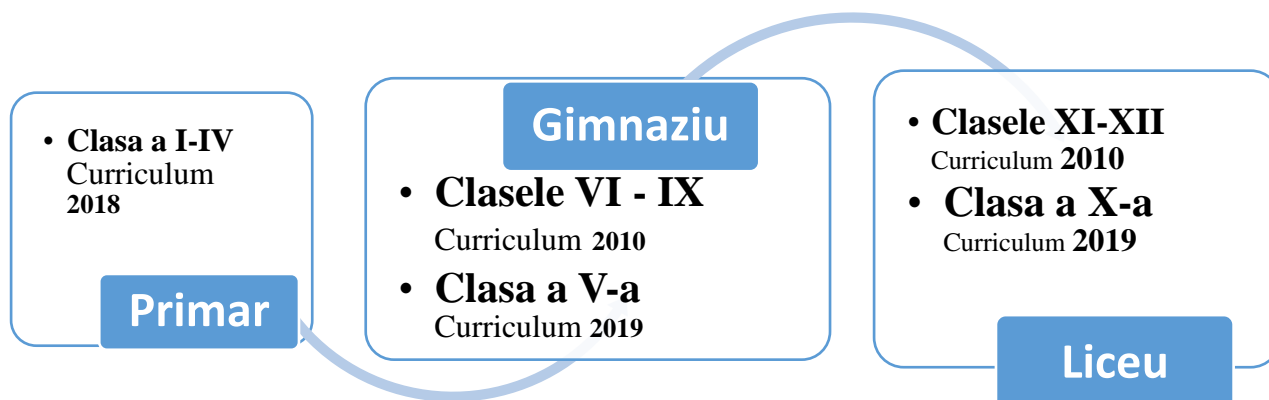
- Curriculum național. Limba și literatura română pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale clasele V-IX (aprobat prin ordinul nr. 906 din 17.07.2019);
- Curriculum național. Limba și literatura română pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale, clasele X-XII (aprobat prin ordinul nr. 906 din 17.07.2019);
- Standardele de competență profesionale ale cadrelor didactice din învățământul general (aprobat prin ordinul Ministrului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1124 din 20 iulie 2018. Chișinău, 2018).

DOMINANTE MANAGERIALE DE IMPLEMENTARE A CURRICULA 2019

Curricula 2019 la Limba și literatura română pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale pentru treapta gimnazială și liceală sunt cea de a doua generație de curricula centrate pe competențe. Documentele asigură implementarea politicilor educaționale naționale în procesul educațional, realizând dezvoltarea logică și firească a sistemului de competențe specifice disciplinei, în conformitate cu interesele și necesitățile actuale ale elevilor. De precizat că, în anul de studii 2018-2019, au fost realizate curricula pentru ciclul primar și pentru domeniile educației timpurii. Prin urmare, realizând Planul de acțiuni din *Programul național pentru îmbunătățirea calității învățării limbii române în instituțiile de învățământ general cu instruire în limbile minorităților naționale (2016-2020)*, aprobat prin HG nr. 904 din 31.12.2015, este asigurată, la nivel curricular, continuitatea învățării limbii române în conformitate cu cele mai noi recomandări europene, exprimate prin Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi.

În anul de studii 2019-2020, procesul educațional la Limba și literatura română pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale în clasa **a V-a** și **a X-a** va fi realizat conform Curricula Limba și literatura română pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale pentru clasele V-IX și X-XII (aprobat prin ordinul nr. 906 din 17.07.2019), iar la treapta primară conform Curriculumului la Limba și literatura română pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale pentru clasele I-IV (aprobat prin ordinul nr. 1124 din 12.07.2018).

În celelalte clase se va asigura continuitatea implementării **curricula 2010**.

Totodată, în conformitate cu Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi se stabilesc nivelurile de învățare a limbii române ca limbă nematernă după cum urmează.

Clas a	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	A1. 1	A1. 2	A2. 1	A2. 2	A2. 3	A2. 4	B1. 1	B1. 2	B1. 3	B2. 1	B2. 2	B2. 3
	A1		A2				B1			B2		

Atât în cazul utilizării curricula 2010, cât și curricula 2019, numărul de ore alocat pentru disciplină este în strictă conformitate cu prevederile Planului-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal în anul de studii 2019 – 2020 (aprobat prin ordinul nr. 321 din 29.03.2019).

TEMA DE CERCETARE ȘI APLICARE

În vederea asigurării implementării graduale a curricula 2019, se recomandă valorificarea următoarelor teme de cercetare și aplicare:

- I. Managementul implementării calitative a curricula 2019 în clasele a V-a și a X-a;
- II. Instrucțiunea privind managementul temelor pentru acasă în învățământul primar, gimnazial și liceal: continuitate și racordare la curricula 2019;
- III. Metodologia formării și dezvoltării competențelor inter-/transdisciplinare ale elevului la Limba și literatura română pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale;

IV. Evaluarea, instrument de asigurare a succesului elevului la Limba și literatura română pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale.

Totodată, în conformitate cu prevederile articolul 85 din *Regulamentul-tip de organizare și funcționare a instituțiilor de învățământ primar și secundar, ciclul I și II*, cu privire la atribuțiile Comisiei metodice la nivelul instituției școlare, se va urmări:

- Elaborarea unui plan de activitate în vederea valorificării temei/temelor de cercetare și aplicare (parte a planului de activitate al comisiei metodice);
- Implementarea aspectelor teoretico-metodice a temei/temelor de cercetare și aplicare în cadrul orelor;
- Diseminarea experiențelor avansate și a modelelor practice de punere în aplicare a temei/temelor de cercetare prin publicarea buletinelor școlare și a articolelor de specialitate sau pe site-ul instituției de învățământ.

Fiecare comisie metodică are libertatea de a selecta una sau mai multe teme pentru cercetare și aplicare în cadrul seminarelor teoretico-practice la nivel instituțional și raional/municipal. Totodată, se va încuraja selectarea și derivarea unor aspecte ale temelor propuse pentru dezvoltare în cadrul rapoartelor de autoevaluare și a lucrărilor metodice pentru atestarea cadrelor didactice.

STRATEGIA DE PROIECTARE

Recomandările specificate conform reperelor metodologice din anii precedenți (2015-2019) sunt valabile, în contextul următoarelor precizări și completări.

În procesul de elaborare a proiectării de lungă durată, cadrul didactic va respecta reglementările în vigoare, în conformitate cu prevederile curricula 2018, 2010 și 2019, stabilind numărul unităților de învățare după cum urmează:

Clasa	Numărul de ore săptămânal	Numărul de ore per unit. de învățare	Numărul de unități de învățare	Numărul de ore anual
I	3	12-13	8	99
II	3	12-13	8	99
III	4	12-15	10	132
IV	4	12-15	10	132
V	4	13-15	10	136

VI	4	13-15	10	136
VII	4	13-15	10	136
VIII	4	13-15	10	136
IX	4	12-15	10	132
X	4	16-17	8	136
XI	4	16-17	8	136
XII	4	16-17	8	132

În procesul proiectării pe unități de învățare, recomandăm ca numărul de ore din cadrul unei unități de învățare la liceu să includă 16-17 ore, la gimnaziu 12-15 ore, la ciclul primar 12-13 ore.

Recomandăm extinderea numărului de ore din cadrul unității de învățare pentru a-i permite cadrului didactic să se centreze cât mai eficient pe asigurarea succesului fiecărui elev în parte. Astfel, fiecare unitate de învățare va include **lecția de sinteză, lecția de tip atelier** (de scriere, de lectură, intercultural și de discuție/dezbatere) și va finaliza cu **evaluare sumativă**, urmată de lecția de **analiză a probei de evaluare**. Aceasta include activități postevaluative diferențiate: lucru asupra greșelilor și partea de reflecție în care, în baza unei liste de control, elevul se autoevaluează, punctând elementele care i-au reușit cel mai bine și cele asupra cărora este conștient că urmează să mai lucreze. Lecția de analiză a evaluărilor se înregistrează în catalogul școlar

Important! În clasele primare, în anul de studii 2019-2020, se va implementa Curriculum la Limba și literatura română pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale clasele I-IV (aprobat prin ordinul nr. 1124 din 12.07.2018).

În clasele a III și a IV-a, aria tematică a manualelor corespunde, în mare parte, conținuturilor Curriculumului, ediția 2018.

Cadrul didactic va avea grijă să selecteze din surse de alternativă conținuturile dezvoltate la următoarele subiecte, care nu se regăsesc în manualele în vigoare.

- pentru clasa a **III-a**: Obiecte de igienă personală; Locuitorii Moldovei; Bogățiile Moldovei; Călătorii prin Moldova.
- pentru clasa a **IV-a**: Sportul; Sărbători calendaristice; Animale exotice; Simbolurile statului; Orașul Chișinău.

În clasele primare evaluarea se realizează conform Metodologiei privind implementarea evaluării criteriale prin descriptorii, disponibile pe mecc.gov.md (directoriul Educație-Învățământ general-Regulamente). Totodată, se vor respecta *Reperete metodologice privind asigurarea continuității la nivelul clasei a IV-a și a V-a din perspectiva ECD* (ordinul nr.1776 din 29.11.2018)

Se vor efectua evaluări inițiale, în mod obligatoriu, doar la clasa a V-a și a X-a, la celelalte clase evaluarea inițială se realizează în funcție de context, la

decizia școlii. Notele de la evaluarea inițială nu se înregistrează în catalogul școlar.

Atenționăm asupra respectării raportului echilibrat dintre evaluările scrise, evaluările orale și evaluările complexe (probă practică). Raportul recomandat este **3:2:1** (de exemplu, pentru clasa a II-a, în cadrul celor 7 evaluări, vor fi proiectate 3/4 probe scrise (câte una în fiecare semestru), 2/3 probe orale și 1 evaluare mixtă).

Atenție! Pe parcursul unității de învățare, se recomandă realizarea evaluărilor formative în funcție de necesitățile la clasă, rolul acestora fiind ghidarea elevului spre succes. Totodată, răspunsurile sporadice la lecție nu constituie temei pentru notare.

Durata evaluărilor formative este în funcție de specificul produsului evaluat. Acestea se indică în proiectul unității de învățare și în catalogul școlar la rubrica „Note”.

În vederea delimitării judicioase a volumului de produse solicitat, pentru ciclul liceal, conform Curriculumului, ediția 2019, este specificat numărul de produse pe care îl recomandăm.

Tip de produs	Clasa a X-a	Clasa a XI-a	Clasa a XII-a
Monolog /mesaj/descriere (număr de enunțuri)	10-12	12-14	14-16
Dialog (număr de replici)	10-12	12-14	14-16
Sciere (număr de enunțuri)	10-11	11-12	12-14
Lectură particulară (număr de pagini)	6-8	8-10	10-12

De asemenea, pentru fiecare treaptă de școlaritate, în vederea stimulării abordării inter-/transdisciplinare a procesului educațional, recomandăm realizarea, în cadrul fiecărui semestru, a unui **proiect educațional** la Limba și literatura română și alte discipline școlare, care să fie centrat pe rezolvare de probleme, învățare prin cercetare, lucru în echipă.

În clasele a VI-a – a XII-a elevul va acumula notele după cum urmează:

- evaluări sumative (în funcție de clasă);
- la produsele complexe elaborate acasă (un produs pentru fiecare unitate de învățare, conform Instrucțiunii privind managementul temelor pentru acasă în învățământul primar, gimnazial și liceal);
- la proiectele educaționale (1-2 note).

În anul de studii 2019-2020, trecerea de la învățământul primar la cel gimnazial reprezintă o schimbare semnificativă, adeseori, dificilă pentru elevi, iar adaptarea acestora va solicita un efort susținut din partea tuturor actanților educaționali. În vederea asigurării implementării calitative a curriculumului și a creării unui mediu de învățare prietenos elevilor, profesorii își vor asuma conștient misiunea facilitării procesului de adaptare pentru prima generație de elevi, formați în conformitate cu prevederile Metodologiei de evaluare prin descriptori (MECD).

În scopul eficientizării procesului de adaptare a elevilor clasei a V-a la un sistem de evaluare nou pentru ei, în perioada septembrie-octombrie 2019,

- 1.1 activitatea elevilor și rezultatele școlare vor fi evaluate **fără aprecierea cu note**, utilizând criterii, descriptori, calificative;
- 1.2 cadrele didactice vor explica elevilor corelarea descriptor - notă, astfel pregătind elevii pentru înțelegerea semnificației notelor;
- 1.3 cadrele didactice vor informa părinții despre specificul sistemului de evaluare nou pentru elevii din clasa a V-a și despre importanța implicării familiei în perioada de tranziție.

Important! În vederea asigurării adaptării elevilor, în clasa a V-a, în anul de studii 2019-2020, nu se vor acorda note la evaluările formative, iar în primul semestru a nu se acorda note pentru temele de acasă.

Elevul din clasa a V-a va fi evaluat prin notă la evaluările sumative, la sfârșitul fiecărei unități de învățare. Rezultatele evaluării vor respecta principiul confidențialității, fiind comunicate elevului și părintelui fără a fi anunțate public față de ceilalți elevi. În clasa a V-a, după realizarea evaluării sumative, profesorul desfășoară, în mod obligatoriu, lecția de analiză a evaluării, care va include două aspecte importante:

- analiza rezultatelor, exerciții de remediere a greșelilor, explicații diferențiate;
- autoevaluare reflexivă care stimulează învățarea conștientă, autonomă și centrată spre succesul elevului.

În acest sens, recomandăm cadrelor didactice să introducă la finalul testului de evaluare o listă de control care include două-trei întrebări de autoevaluare, cu caracter reflexiv.

Atenție! În clasa a V-a, notele de la „1” la „4” obținute la evaluări sumative nu vor fi înregistrate în catalogul școlar. Profesorul va elabora **un plan**

de recuperare și va administra, în termen de maxim 1-2 săptămâni, o probă repetată care va avea același grad de dificultate. De asemenea, elevii care au absentat vor susține obligatoriu proba de evaluare sumativă. În funcție de context, se stabilește data susținerii probei. Aceasta va avea loc după finalizarea lecțiilor, la ora agreată de profesor cu elevul/elevii care au absentat și/sau cei care au urmat planul de recuperare. Nota de la evaluarea repetată va fi înregistrată în ziua susținerii, cu specificarea de rigoare în rubrica „Note” din catalogul școlar.

În clasa a V-a elevul va acumula note după cum urmează:

- evaluări sumative anual (10 note);
- produse complexe elaborate acasă doar în semestrul II (5 note);
- proiecte educaționale (1-2 note).

TEMA PENTRU ACASĂ

Aspectele esențiale privind temele pentru acasă vor fi reglementate în conformitate cu prevederile *Instrucțiunii privind managementul temelor pentru acasă în învățământul primar, gimnazial și liceal* (ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1249 din 22.08.2018).

De menționat că fiecare cadru didactic este obligat să verifice caietele cu tema pentru acasă, în mod obligatoriu, o dată în cadrul unității de învățare și să evalueze prin notă doar produsul complex. Totodată, el monitorizează ritmicitatea realizării de către elev a celorlalte teme pentru acasă, îl atenționează asupra greșelilor (de exemplu, asupra unor anumite ortograme), fără a-l nota în mod obligatoriu pentru fiecare temă în parte.

ASIGURAREA CONDIȚIILOR DE ACCES

În vederea reintegrării rapide și eficiente, o atenție sporită va fi acordată **copiilor din diasporă**, reîntorși de peste hotare. Formarea competențelor de comunicare în limba română este o condiție importantă, care asigură integrarea cu succes copilului, de aceea profesorii vor manifesta o atitudine responsabilă pentru fiecare caz în parte. Instituția nu va condiționa instituționalizarea copilului, tergiversând procesul de înmatriculare a elevului, iar șeful comisiei metodice va monitoriza procesul de realizare a **planului individual de studiere** a conținuturilor curriculare conform Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal anul de studii 2019 – 2020 (aprobat prin ordinul nr. 321 din 29.03.2019).

ASIGURAREA CU MANUALE

În anul de studii 2019-2020, se vor utiliza manualele în vigoare, aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării. Pentru clasa a X-a în care se implementează curriculum 2019 se vor realiza adaptările necesare, vor fi utilizate alte suporturi, resurse educaționale libere.

Atenție! La ciclul primar au fost elaborate o generație nouă de manuale pentru clasa a I-a și a II-a. În perioada de tranziție, până la editarea și livrarea manualelor în școli (semestrul I) se vor utiliza manualele existente, iar în celelalte clase se vor utiliza manualele în vigoare, aprobate de minister.

CLASA	TITLUL	ANUL	AUTORI	EDITURA
1	Limba și literatura română	2017	T. Callo ș.a.	ARC
2	Limba și literatura română	2015	V. Guțu, T. Cazacu	Lumina
3	Limba și literatura română	2016	T. Cazacu, L. Nicolaescu - Onofrei, Z. Tăriță	Cartier
4	Limba și literatura română	2017	T. Cazacu, L. Nicolaescu, Z. Tăriță	Cartier
5	Limba și literatura română	2016	T. Cazacu	Lumina
6	Limba și literatura romană	2016	T. Cazacu, I. Iordachescu, L. Guza	Lumina
7	Limba și literatura română	2016	I. Iordachescu, V. Roșcovan	Cartier
8	Limba și literatura română	2016	L. Nicolaescu-Onofrei, D. Onofrei, A. Gherman	Cartier
9	Limba și literatura română	2016	I. Iordachescu, G. Stahi, T. Cazacu	Arc
10	Limba și literatura română	2012	T. Cazacu, G. Stahi, I. Iordachescu, T. Cristei, L. Objelean	ARC, Lumina

11	Limba și literatura română	2014	T. Cazacu, L. Cuza ș.a.	Cartier
12	Limba și literatura română	2015	G. Stahi, I. Iordăchescu, L. Objelean, T. Cristei	ARC, Lumina
10	Literatura universală	2011	I. Pilchin, M. Pilchin, O. Brijatiuc, O. Saiko	Lumina
11	Literatura universală	2011	G. Topor, O. Brijatiuc	Lumina
12	Literatura universală	2011	I.Țvic, O. Saiko	Lumina

Totodată, atenționăm asupra faptului că este interzisă impunerea părinților de a procura manuale de alternativă sub pretextul implementării noii curricula.

Natalia GRÎU, *consultant principal, Direcția învățământ general, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, grad didactic superior*